

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий медичний інститут

Кафедра сімейної медицини з курсом дерматовенерології

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПРОПЕДЕВТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

Рівень вищої освіти	Другий рівень
Спеціальність: освітня програма	228 Педіатрія: Педіатрія

Затверджено рішенням Ради з якості ННМІ

Голова Ради з якості ННМІ

Петрашенко Вікторія Олександрівна

ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Бокова Світлана Іванівна
Орловський Віктор Феліксович
Руденко Тетяна Миколаївна

Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра сімейної медицини з курсом дерматовенерології	Завідувач кафедри Орловський Віктор Феліксович
---	---

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Пропедевтика внутрішньої медицини
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра сімейної медицини з курсом дерматовенерології
Розробник(и)	Бокова Світлана Іванівна, Руденко Тетяна Миколаївна, Орловський Віктор Феліксович
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 3 кред. ЄКТС, 90 год. Для денної форми навчання 42 год. становить контактна робота з викладачем (6 год. лекцій, 36 год. практичних занять), 48 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Педіатрія"
Передумови для вивчення дисципліни	Англійська мова, анатомія людини з особливостями дитячого віку, гістологія, цитологія та ембріологія, латинська мова та медична термінологія, медична біологія, медична та біологічна фізика, медична хімія, біологічна та біоорганічна хімія, фізіологія з особливостями дитячого віку, мікробіологія, вірусологія та імунологія, медична інформатика, інтегрований курс з фундаментальних дисциплін.
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студента основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань внутрішніх органів із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Роль і місце пропедевтики медицини як клінічної дисципліни.

Пропедевтика внутрішньої медицини як введення в клінічну практику. Історія становлення пропедевтики внутрішньої медицини в Україні та за її межами. Основні цілі та об'єкти вивчення внутрішньої медицини. Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб: фізикальні, інструментальні, лабораторні.

Тема 2 Проведення розпитування хворого. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба кінцівок. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого.

Медична історія хвороби: основні її розділи та правила складання. Методика розпитування хворого, системність проведення з урахуванням індивідуальних, інтелектуальних та психологічних особливостей хворого. Основні структурні частини анамнезу (паспортна частина, скарги хворого, анамнез захворювання, розпитування по органах та системах, анамнез життя). Роль вчених-клініцистів у розвитку професійного мистецтва опитування хворого. Методика проведення загального огляду хворого. Визначення загального стану хворого (різновиди загальних станів хворого та їх критерії), оцінка стану його свідомості (типи порушень свідомості), постави, ходи (різновиди постави та ходи при різній патології), положення у ліжку (активне, пасивне, вимушене, їх види). Тілобудова та основні критерії нормальних конституціональних типів. Визначення і оцінка індексу маси тіла. Шкіра, її властивості (колір, еластичність, вологість, температура, елементи висипки, невуси, шрами, рубці) та патологічні зміни; оцінка стану волос та нігтів. Підшкірна клітковина (вгодованість, розподіл, типи ожиріння), стан м'язів та опорно-рухового апарату. Послідовність пальпації лімфатичних вузлів. Діагностичне значення симптомів, отриманих під час загального огляду хворого. Методика проведення та послідовність огляду голови і шиї, кінцівок та тулуба, живота та грудної клітки. Діагностичне значення симптомів.

Тема 3 Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання. Огляд, перкусія, пальпація грудної клітки. Основні симптоми та синдроми на підставі перкусії легень.

Послідовність та деталізації найважливіших суб'єктивних симптомів, їх семіологічна оцінка. Особливості з'ясування анамнезу захворювання та життя. Методика проведення статичного та динамічного огляду грудної клітки. Визначення топографічних ділянок на грудній клітці. Фізіологічні та патологічні форми грудної клітки, їх критерії. Патологічні форми дихання (Чейна-Стокса, Біота, Куссмауля, Грокко), їх характеристика та причини виникнення. Послідовність проведення пальпації грудної клітки, визначення голосового тремтіння та семіологічна оцінка його результатів. Роль перкусії у визначенні стану легень. Класифікація перкусії за цілями, за силою нанесення перкуторного удару, за методикою проведення. Різновиди та умови виникнення перкуторних тонів. Методика проведення порівняльної перкусії легень. Послідовність характеристики та діагностичне значення отриманих даних. Причини виникнення тупого, тимпанічного, притуплено-тимпанічного, коробкового перкуторних тонів над легенями. Основні топографічні лінії на поверхні грудної клітки. Основні завдання та послідовність проведення топографічної перкусії легень. Визначення висоти стояння верхівок легень спереду та ззаду, ширини полів Креніга. Послідовність визначення нижньої межі легень, активної та пасивної рухливості нижнього легеневого краю.

Тема 4 Аускультация як метод фізикального обстеження легень. Методика аускультативної аускультативної легень. Основні дихальні шуми. додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шуму тертя плеври).

Історія розвитку аускультативної аускультативної легень. Правила користування стетоскопом та фонендоскопом. Методика проведення орієнтовної порівняльної аускультативної легень. Основні дихальні шуми: везикулярне та бронхіальне дихання, їх кількісні та якісні зміни, умови виникнення. Методика визначення бронхофонії та її діагностичне значення. Класифікація додаткових дихальних шумів (хрипи, крепітація, шум тертя плеври). Причини виникнення сухих та вологих хрипів, їх різновиди. Діагностичне значення консонуючих і неконсонуючих хрипів. Умови виникнення крепітації та шуму тертя плеври. Диференціальні ознаки додаткових дихальних шумів. Додаткові аускультативні феномени, причини їх виникнення та діагностичне значення.

Тема 5 Інструментальні та лабораторні методи дослідження органів дихання.

Роль аналізів крові в діагностиці захворювань дихальної системи. Лабораторне дослідження харкотиння. Плевральна пункція (техніка проведення та лабораторне дослідження пунктату). Показання та методика проведення спірографії і пневмотахометрії, основні показники в нормі, зміни при обструктивному та рестриктивному варіантах порушень дихання. Пульсоксиметрія та дослідження газів артеріальної та венозної крові. Знайомство з методикою проведення та діагностичним значенням бронхоскопії та бронхографії. Рентгенологічне дослідження органів грудної клітки, його різновиди та діагностичне значення. Комп'ютерна томографія органів грудної клітки, основні показання до її проведення.

Тема 6 Фізикальні методи обстеження хворих із патологією серцево–судинної системи.

Діагностичне значення основних фізикальних методів обстеження системи кровообігу (розпитування, огляду, пальпації, перкусії, аускультативної). Послідовність з'ясування та деталізації скарг хворого із серцево–судинною патологією. Особливості збирання анамнезу захворювання та життя. Проведення загального огляду кардіологічного хворого. Поняття про серцево-судинний ризик. Послідовність проведення огляду ділянки серця, визначення меж відносної та абсолютної меж серця. Методика і техніка аускультативної серця. Механізм формування серцевих тонів. Причини посилення та послаблення тонів. Акцент тону. Зміни тонів за тембром (хлопаючий, приглушений, оксамитовий, металевий, гарматний тони). Поняття про розщеплення та роздвоєння серцевих тонів, причини їх виникнення та часові характеристики. Додаткові тони – тон відкриття мітрального клапана, галопні тони (протодіастолічний, мезодіастолічний та пресистолічний ритм галопу). Методичні особливості аускультативної серця - безпосередньо вухом, стетоскопом, фонендоскопом: у положенні хворого стоячи, лежачи, у стані спокою і після фізичного навантаження. Причини виникнення та класифікація серцевих шумів (внутрішньосерцеві та позасерцеві, органічні та функціональні, систолічні та діастолічні, шуми вигнання, наповнення, регургітації). Діагностичне значення

Тема 7 Дослідження пульсу та вимірювання артеріального тиску.

Судини, доступні для визначення пульсу (артеріального, венозного). Правила та послідовність дослідження пульсу. Основні властивості пульсу (синхронності, ритмічності, частоти, напруження, наповнення, висоти, швидкості, рівномірності). Визначення венозного тиску. Правила вимірювання артеріального тиску на верхніх та нижніх кінцівках. Поняття про тони Короткова. Поняття про пульсовий та середньодинамічний артеріальний тиск. Плечо-гомільковий індекс. Нормальні значення артеріального тиску у відповідності до критеріїв ВООЗ/МТГ.

Тема 8 Інструментальні методи обстеження серцево-судинної системи.

Фонокардіографія: діагностичне значення методу, методика реєстрації та принципи розшифрування ФКГ. Полікардіографія. Ехокардіографія: діагностичне значення методу, методика і техніка ехокардіографічного дослідження. Найважливіші ехокардіографічні параметри – об'єми порожнин серця, фракція викиду, товщина міжшлуночкової перетинки та задньої стінки лівого шлуночка. Допплерографія серця та судин. Флебографія, реовазографія: діагностичне значення методів. Методика і техніка дослідження. Роль коронароангіографії, комп'ютерної томографії, магніто-резонансної томографії в сучасній діагностиці серцево-судинної патології. Клініко-діагностичне значення методу електрокардіографії. Біофізичні і фізіологічні основи ЕКГ. Структура і функція водіїв ритму серця та провідникової системи. Основні та додаткові шляхи проведення імпульсу. Методика і техніка реєстрації ЕКГ. Основні елементи ЕКГ. ЕКГ дослідження хворих із з неаритмічною патологією серця, порушеннями автоматизму, збудливості, провідності.

Тема 9 Фізикальне обстеження хворих із захворюваннями органів травлення.

Послідовність з'ясування та деталізації скарг. Особливості збирання анамнезу. Зміни зовнішнього вигляду хворого при різній патології шлунково–кишкового тракту. Послідовність огляду живота (форма, розміри, симетричність, стан шкіри та пупка, вгорованість, стан підшкірних судин, характер оволосіння). Поняття про топографічні зони та топографічні лінії на поверхні живота. Завдання та методика проведення поверхневої пальпації живота (пальпація до дузі великого та малого радіусу, перевірка симптомів подразнення очеревини, виявлення розходження прямих м'язів живота, наявності пупкових кил та кил білої лінії живота). Методи виявлення асцити (оглядовий, перкуторний, флюктуації). Проекція відділів шлунково-кишкового тракту на поверхню живота. Послідовність проведення глибокої ковзної методичної пальпації відділів кишківника за методом Образцова–Стражеска. Перкуторне визначення розмірів та меж печінки за методами Образцова та Курлова. Причини збільшення та зменшення розмірів печінки. Методика проведення глибокої ковзної пальпації печінки. Характеристика нормальної пальпаторної картини та можливі зміни нижнього краю печінки при патології. Методика перкуторного визначення розмірів селезінки, основні причини її збільшення. Правила пальпації селезінки. Діагностична цінність визначення симптому Пастернацького.

Тема 10 Інструментальні і лабораторні методи обстеження травної системи.

Методика інтрагастральної рН-метрії, фракційного дослідження шлункового вмісту, аналіз отриманих даних. Методи діагностики *Helicobacter pylori*. Методика проведення багатомоментного дуоденального зондування, аналіз отриманих даних. Сучасні методи вивчення секреторної та кислотопродукуючої активності шлунка. Методика проведення багатомоментного дуоденального зондування, ан. Рентгенологічні методи обстеження шлунково–кишкового тракту. Методика інтрагастральної рН-метрії, фракційного дослідження шлункового вмісту, аналіз отриманих даних. Методи діагностики *Helicobacter pylori*. Методика проведення багатомоментного дуоденального зондування, аналіз отриманих даних. Дослідження зовнішньосекреторної функції підшлункової залози та функції тонкої кишки.

Тема 11 Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів сечовидільної системи. Інструментальне та лабораторне дослідження сечовидільної системи. Інтерпретація результатів.

Визначення та сучасна класифікація гломерулонефриту та пієлонефриту. Основні механізми розвитку гломерулонефриту та пієлонефриту. Скарги хворих при ураженні нирок та результати фізикального обстеження хворих на гломеруло– та пієлонефрит. набряковий синдром та синдром артеріальної гіпертензії при захворюваннях нирок. Сечовий, нефротичний синдроми при захворюваннях нирок. Поняття про хронічну хворобу нирок. Лабораторне дослідження сечі, аналіз та інтерпретація результатів загальноклінічного аналізу сечі, дослідження сечі за Нечипоренком, Амбюрже, Адис–Каковським, Зимницьким. Результати біохімічного дослідження крові при патології нирок. Можливості інструментальної діагностики патології нирок.

Тема 12 Артеріальна гіпертензія: основні синдроми та симптоми.

Визначення ВОЗ/МТГ для артеріальної гіпертензії, есенціальної гіпертензії (гіпертонічної хвороби) та симптоматичної гіпертензії. Основні фактори ризику гіпертонічної хвороби та механізми її розвитку. Класифікація гіпертонічної хвороби за рівнем артеріального тиску та за ураженням органів–мішеней. Основні скарги хворого на гіпертонічну хворобу, дані огляду, пальпації прекардіальної ділянки, перкусії меж серцевої тупості та аускультатії серця. ЕКГ–ознаки змін міокарда при гіпертонічній хворобі. Симптоматичні артеріальні гіпертензії. Ускладнені та неускладнені гіпертонічні кризи.

Тема 13 Ішемічна хвороба серця: основні симптоми та синдроми при гострому коронарному синдромі. Хронічна ішемічна хвороба серця.

Нестабільна стенокардія, поняття про гострий коронарний синдром. Визначення та основні клінічні прояви гострого інфаркту міокарда. Дані фізикальних методів обстеження хворих на гострий інфаркт міокарда. Періодизація інфаркту міокарда. ЕКГ–зміни при різних формах інфаркту міокарда в різні періоди його перебігу. Сучасні лабораторні маркери некрозу міокарда. Визначення поняття «ішемічна хвороба серця» (ІХС). Основні патогенетичні механізми та фактори ризику ІХС. Дисліпідемії. Атеросклероз. Сучасна класифікація ІХС. Визначення та основні клінічні прояви стенокардії. Функціональні класи стабільної стенокардії. Методи об'єктивної діагностики стенокардії.

Тема 14 Пневмонії та плеврити: симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних та лабораторних методів дослідження.

Визначення та сучасна класифікація пневмоній (госпітальна, негоспітальна, аспіраційна, пневмонія у осіб з послабленим імунітетом), класифікація за характером ураження легень (плевропневмонія, бронхопневмонія, інтерстиціальна пневмонія). Основні етіологічні чинники пневмонії. Скарги хворих та особливості даних фізикальних методів обстеження хворих на плевро- та бронхопневмонію. Критерії тяжкого перебігу пневмонії. Можливості інструментальної діагностики ущільнення легеневої тканини. Лабораторні ознаки запального синдрому при пневмоніях. Синдром ущільнення легеневої тканини. Причини розвитку запалення плевральних листків. Шляхи утворення та циркуляції внутрішньоплевральної рідини в нормі та при патології. Особливості скарг хворого при сухому та ексудативному плевриті, відмінність даних фізикального обстеження (пальпації, перкусії, аускультації легень) при різних формах плевриту. Синдроми накопичення рідини та повітря у плевральній порожнині. Можливості інструментальної діагностики. Відмінність між ексудатом та трансудатом за даними фізикального та лабораторного обстеження. Основні клінічні прояви та стадії синдрому дихальної недостатності при захворюваннях легень.

Тема 15 Синдром бронхіальної обструкції. Хронічне обструктивне захворювання легень. Бронхіальна астма.

Визначення та основні механізми розвитку хронічного бронхіту та бронхіальної астми. Основні скарги та дані фізикального обстеження хворих на хронічний бронхіт і бронхіальну астму. Синдром бронхіальної обструкції, мукоциліарної недостатності та підвищеної повітряності легень. Основні методи інструментальної діагностики. Лабораторні ознаки бронхіальної астми за даними загального аналізу крові та дослідження харкотиння. Визначення та основні клінічні прояви бронхоектатичної хвороби. Поняття про хронічне обструктивне захворювання легень.

Тема 16 Основні симптоми та синдроми при хронічному гастриті та виразковій хворобі шлунку і 12-ти палії кишки та при захворюваннях гепатобіліарної системи

Визначення та сучасна класифікація гастриту і пептичної виразки шлунка та 12-палії кишки. Основні етіологічні чинники цих захворювань. Розповсюдженість хелікобактеріозу, умови пошкодження слизової оболонки шлунка та 12-палії кишки. Основні скарги хворих на хронічний гастрит та пептичну виразку. Особливості больового синдрому в залежності від локалізації патологічного вогнища та стану кислотопродукуючої функції шлунка. Прояви диспептичного синдрому при хронічному гастриті та пептичній виразці шлунка і 12-палії кишки. Можливості інструментального та лабораторного обстеження хворих. Основні ускладнення пептичної виразки шлунка та 12-палії кишки. Синдром шлункової кровотечі. Визначення та принципи сучасної класифікації хронічного холециститу та холангіту. Поняття про дискінезії жовчовивідних шляхів та їх типи. Основні скарги хворих на холецистит і холангіт. Дані фізикального обстеження пацієнтів із хронічним холециститом та холангітом. Жовчнокам'яна хвороба: основні скарги та дані фізикального обстеження. Особливості больового синдрому. Основні прояви жовтяничного синдрому та синдрому холестазу, їх лабораторні ознаки. Визначення та принципи сучасної класифікації хронічного гепатиту та цирозу печінки. Основні етіологічні чинники розвитку гепатиту та цирозу печінки. Механізм ураження печінки при гепатитах вірусної етіології. Основні скарги хворих на гепатити та цирози печінки, особливості результатів огляду та дані фізикального обстеження.

Тема 17 Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів системи крові. Загальноклінічний аналіз крові.

Визначення та сучасна класифікація анемії. Основні лабораторні критерії анемії. Механізм розвитку нестачі заліза в організмі та виникнення залізодефіцитної анемії. Основні клінічні прояви сидеропенічного та загальногіпоксичного синдромів при залізодефіцитній анемії. Причини та патогенез В12–фолієводефіцитної анемії. Прояви загальноанемічного синдрому, синдромів ураження органів травлення, фунікулярного мієлозу та ураження периферичної крові при В12–фолієводефіцитній анемії. Основні лабораторні ознаки В12–фолієводефіцитної анемії. Вроджені та набуті гемолітичні анемії: прояви загальноанемічного, жовтяничного синдромів, спленомегалії та гемосидерозу внутрішніх органів. Поняття про лейкози та лімфоми. Основні компоненти системи згортання крові. Фактори розвитку кровоточивості та причини геморагічних синдромів – тромбоцитопенії, коагулопатії, геморагічний васкуліт. Аналіз та інтерпретація загальноклінічного дослідження крові. Запальні і незапальні зміни.

Тема 18 Диференційований залік.

Підсумковий контроль теоретичної підготовки з дисципліни, знань студентів з виявлення основних симптомів та синдромів при аналізі результатів інструментальних та лабораторних методів обстеження пацієнтів. Контроль засвоєння практичних навичок з методів обстеження хворого.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Здобути навички опитування та об'єктивного обстеження пацієнта. Обґрунтовувати та застосувати клінічні методи для розуміння проявів хвороби
PH2	Проводити диференційну діагностику захворювань, формулювати клінічний діагноз на підставі оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень.
PH3	Визначати тактику ведення хворих при різних патологічних станах
PH4	Вміти визначати головний клінічний синдром або причину тяжкості стану хворого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини.
PH5	Обґрунтовувати застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів, вміти виконувати медичні маніпуляції
PH6	Визначати тактику, методи і маніпуляції надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах, що трапляються у пацієнтів з патологією внутрішніх органів.
PH7	Вміти працювати з професійною літературою, аналізувати та використовувати отриману інформацію.
PH8	Проводити санітарно-гігієнічні та профілактичні заходи, планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 228 Педіатрія:

ПР1	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати найбільш вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
ПР2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4).
ПР3	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 4, пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПР5	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПР14	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПР15	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги в умовах обмеженого часу, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3).
ПР18	Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
ПР19	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

СН1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
СН2	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях.
СН3	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
СН4	Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.

СН5	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій
СН6	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

8. Види навчальних занять

<p>Тема 1. Роль і місце пропедевтики медицини як клінічної дисципліни.</p>	
Лк1	<p>"Проведення розпитування хворого. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба кінцівок. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого." (денна)</p> <p>Роль і місце пропедевтики внутрішньої медицини серед клінічних дисциплін терапевтичного профілю. Загальний огляд хворого та огляд окремих частин тіла. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого.</p>
Пр1	<p>"Роль і місце пропедевтики медицини як клінічної дисципліни" (денна)</p> <p>Пропедевтика внутрішньої медицини як введення в клінічну практику. Історія становлення пропедевтики внутрішньої медицини в Україні та за її межами. Основні цілі та об'єкти вивчення пропедевтичної медицини. Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб: фізикальні, інструментальні, лабораторні. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, за відсутності карантинних обмежень. Застосування презентації з подальшим обговоренням.</p>
<p>Тема 2. Проведення розпитування хворого. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба кінцівок. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого.</p>	
Пр2	<p>"Проведення розпитування хворого. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба кінцівок. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого." (денна)</p> <p>Медична історія хвороби: основні її розділи та правила складання. Методика розпитування хворого, системність проведення з урахуванням індивідуальних, інтелектуальних та психологічних особливостей хворого. Основні структурні частини анамнезу. Роль вчених-клініцистів у розвитку професійного мистецтва опитування хворого. Методика проведення загального огляду хворого. Визначення загального стану хворого (різновиди загальних станів хворого та їх критерії), оцінка стану його свідомості (типи порушень свідомості), постави, ходи (різновиди постави та ходи при різній патології), положення у ліжку. Тілобудова та основні критерії нормальних конституціональних типів. Визначення і оцінка індексу маси тіла. Шкіра, її властивості та патологічні зміни; оцінка стану волос та нігтів. Підшкірна клітковина (вгодованість, розподіл, типи ожиріння), стан м'язів та опорно-рухового апарату. Послідовність пальпації лімфатичних вузлів. Діагностичне значення симптомів, отриманих під час загального огляду хворого. Методика проведення та послідовність огляду голови і шиї, кінцівок та тулуба, живота та грудної клітки. Діагностичне значення симптомів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота біля ліжка хворого у профільному відділенні лікувального закладу (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).</p>

Тема 3. Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання. Огляд, перкусія, пальпація грудної клітки. Основні симптоми та синдроми на підставі перкусії легень.

Лк2 "Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі розпиту хворого, пальпації, перкусії грудної клітки та аускультації легень. Інструментальні та лабораторні методи обстеження." (денна)

Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі розпиту хворого, пальпації, перкусії грудної клітки та аускультації легень. Інструментальні та лабораторні методи обстеження.

Пр3 "Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання. Огляд, перкусія, пальпація грудної клітки. Основні симптоми та синдроми на підставі перкусії легень." (денна)

Послідовність та деталізації суб'єктивних симптомів, їх оцінка. Анамнез захворювання та життя. Методика проведення статичного та динамічного огляду грудної клітки. Визначення топографічних ділянок на грудній клітці. Фізіологічні та патологічні форми грудної клітки, їх критерії. Патологічні форми дихання (Чейна-Стокса, Біота, Куссмауля, Грокко), їх характеристика та причини виникнення. Послідовність проведення пальпації грудної клітки, визначення голосового тремтіння, оцінка результатів. Класифікація перкусії за цілями, за силою нанесення перкуторного удару, за методикою проведення. Різновиди та умови виникнення перкуторних тонів. Методика проведення порівняльної перкусії легень. Оцінка результатів. Причини виникнення тупого, тимпанічного, притуплено-тимпанічного, коробкового перкуторних тонів над легенями. Основні топографічні лінії на поверхні грудної клітки. Завдання та послідовність проведення топографічної перкусії легень. Визначення висоти стояння верхівок легень спереду та ззаду, ширини полів Креніга. Послідовність визначення нижньої межі легень, активної та пасивної рухливості нижнього легеневого краю. Вивчення теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота біля ліжка хворого у профільному відділенні лікувального закладу (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 4. Аускультация як метод фізикального обстеження легень. Методика аускультации легень. Основні дихальні шуми. додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шуму тертя плеври).

Пр4 "Аускультация як метод фізикального обстеження легень. Методика аускультатії легень. Основні дихальні шуми. додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шуму тертя плеври)." (денна)

Історія розвитку аускультатії як методу фізикального обстеження хворого. Правила користування стетоскопом та фонендоскопом. Методика проведення орієнтовної порівняльної аускультатії легень. Основні дихальні шуми: везикулярне та бронхіальне дихання, їх кількісні та якісні зміни, умови виникнення. Методика визначення бронхофонії та її діагностичне значення. Класифікація додаткових дихальних шумів (хрипи, крепітація, шум тертя плеври). Причини виникнення сухих та вологих хрипів, їх різновиди. Діагностичне значення консонуючих і неконсонуючих хрипів. Умови виникнення крепітації та шуму тертя плеври. Диференціальні ознаки додаткових дихальних шумів. Додаткові аускультативні феномени, причини їх виникнення та діагностичне значення. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота біля ліжка хворого у профільному відділенні лікувального закладу (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Тестування.

Тема 5. Інструментальні та лабораторні методи дослідження органів дихання.

Пр5 "Інструментальні та лабораторні методи дослідження органів дихання." (денна)

Роль аналізів крові в діагностиці захворювань дихальної системи. Лабораторне дослідження харкотиння. Плевральна пункція (техніка проведення та лабораторне дослідження пунктату). Показання та методика проведення спірографії і пневмотахометрії, основні показники в нормі, зміни при обструктивному та рестриктивному варіантах порушень дихання. Пульсоксиметрія та дослідження газів артеріальної та венозної крові. Знайомство з методикою проведення та діагностичним значенням бронхоскопії та бронхографії. Рентгенологічне дослідження органів грудної клітки, його різновиди та діагностичне значення. Комп'ютерна томографія органів грудної клітки, основні показання до її проведення. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). Трактуються отриманих даних спірографії, пікфлоуметрії, пульсоксиметрії комп'ютерної томографії, рентгенологічного, ультразвукового обстеження органів грудної клітини. обстеження органів грудної клітки.

Тема 6. Фізикальні методи обстеження хворих із патологією серцево-судинної системи.

Лк3 "Фізикальні методи обстеження серцево-судинної системи. Діагностичне значення виявлених симптомів. Інструментальні та лабораторні методи дослідження серцево-судинної системи." (денна)

Фізикальні методи обстеження серцево-судинної системи. Діагностичне значення виявлених симптомів. Інструментальні та лабораторні методи дослідження серцево-судинної системи.

Пр6 "Фізикальні методи обстеження хворих із патологією серцево–судинної системи." (денна)

Діагностичне значення основних фізикальних методів обстеження системи кровообігу (розпитування, огляду, пальпації, перкусії, аускультатії). Послідовність з'ясування та деталізації скарг хворого. Особливості збирання анамнезу захворювання та життя. Проведення загального огляду. Поняття про серцево-судинний ризик. Послідовність проведення огляду ділянки серця, визначення меж відносної та абсолютної меж серця. Методика і техніка аускультатії серця. Механізм формування серцевих тонів. Причини посилення та послаблення тонів. Акцент тону. Зміни тонів за тембром (хлопаючий, приглушений, оксамитовий, металевий, гарматний тони). Поняття про розщеплення та роздвоєння серцевих тонів, причини їх виникнення та часові характеристики. Додаткові тони – тон відкриття мітрального клапана, галопні тони (протодіастолічний, мезодіастолічний та пресистолічний ритм галопу). Методичні особливості аускультатії серця - безпосередньо вухом, стетоскопом, фонендоскопом: у положенні хворого стоячи, лежачи, у стані спокою і після фізичного навантаження. Причини виникнення та класифікація серцевих шумів. Діагностичне значення. Вивчення теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота біля ліжка хворого у профільному відділенні лікувального закладу (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Тестування.

Тема 7. Дослідження пульсу та вимірювання артеріального тиску.

Пр7 "Дослідження пульсу та вимірювання артеріального тиску." (денна)

Судини, доступні для визначення пульсу (артеріального, венозного). Правила та послідовність дослідження пульсу. Основні властивості пульсу (синхронності, ритмічності, частоти, напруження, наповнення, висоти, швидкості, рівномірності). Визначення венозного тиску. Правила вимірювання артеріального тиску на верхніх та нижніх кінцівках. Поняття про тони Короткова. Поняття про пульсовий та середньодинамічний артеріальний тиск. Плечо-гомільковий індекс. Нормальні значення артеріального тиску у відповідності до критеріїв ВООЗ/МТГ. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота біля ліжка хворого у профільному відділенні лікувального закладу (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 8. Інструментальні методи обстеження серцево-судинної системи.

Пр8 "Інструментальні методи обстеження серцево-судинної системи." (денна)

Фонокардіографія: діагностичне значення методу, методика реєстрації та принципи розшифрування ФКГ. Полікардіографія. Ехокардіографія: діагностичне значення методу, методика і техніка ехокардіографічного дослідження. Найважливіші ехокардіографічні параметри. Допплерографія серця та судин. Флебографія, реовазографія: діагностичне значення методів. Методика і техніка дослідження. Роль коронароангіографії, компютерної томографії, магніто-резонансної томографії в сучасній діагностиці серцево-судинної патології. Клініко-діагностичне значення методу електрокардіографії. Біофізичні і фізіологічні основи ЕКГ. Структура і функція водіїв ритму серця та провідникової системи. Основні та додаткові шляхи проведення імпульсу. Методика і техніка реєстрації ЕКГ. Основні елементи ЕКГ. ЕКГ дослідження хворих із неаритмічною патологією серця, порушеннями автоматизму, збудливості, провідності. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота у профільному відділенні лікувального закладу: проведення та трактування отриманих даних досліджень (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом). Тестування.

Тема 9. Фізикальне обстеження хворих із захворюваннями органів травлення.

Пр9 "Фізикальне обстеження хворих із захворюваннями органів травлення." (денна)

Послідовність з'ясування та деталізації скарг, анамнезу. Зміни зовнішнього вигляду хворого. Послідовність огляду живота. Поняття про топографічні зони та топографічні лінії на поверхні живота. Завдання та методика проведення поверхневої пальпації живота (пальпація до дузі великого та малого радіусу, перевірка симптомів подразнення очеревини, виявлення розходження прямих м'язів живота, наявності пупкових кил та кил білої лінії живота). Методи виявлення асцити (оглядовий, перкуторний, флюктуації). Проекція відділів шлунково-кишкового тракту на поверхню живота. Послідовність проведення глибокої ковзної методичної пальпації відділів кишківника за методом Образцова–Стражеска. Перкуторне визначення розмірів та меж печінки за методами Образцова та Курлова. Причини збільшення та зменшення розмірів печінки. Методика проведення глибокої ковзної пальпації печінки. Характеристика нормальної пальпаторної картини та можливі зміни нижнього краю печінки при патології. Методика перкуторного визначення розмірів селезінки, основні причини її збільшення. Правила пальпації селезінки. Діагностична цінність визначення симптому Пастернацького. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота біля ліжка хворого у профільному відділенні лікувального закладу (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 10. Інструментальні і лабораторні методи обстеження травної системи.

Пр10 "Інструментальні та лабораторні методи обстеження травної системи." (денна)

Методика інтрагастральної рН-метрії, фракційного дослідження шлункового вмісту, аналіз отриманих даних. Методи діагностики *Helicobacter pylori*. Методика проведення багатомоментного дуоденального зондування, аналіз отриманих даних. Сучасні методи вивчення секреторної та кислотопродукуючої активності шлунка. Методика проведення багатомоментного дуоденального зондування, ан. Рентгенологічні методи обстеження шлунково–кишкового тракту. Методика інтрагастральної рН-метрії, фракційного дослідження шлункового вмісту, аналіз отриманих даних. Методи діагностики *Helicobacter pylori*. Методика проведення багатомоментного дуоденального зондування, аналіз отриманих даних. Дослідження зовнішньосекреторної функції підшлункової залози та функції тонкої кишки. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації). За можливістю робота у профільному відділенні лікувального закладу: трактування отриманих результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 11. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів сечовидільної системи. Інструментальне та лабораторне дослідження сечовидільної системи. Інтерпретація результатів.

Пр11 "Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів сечовидільної системи. Інструментальне та лабораторне дослідження сечовидільної системи. Інтерпретація результатів." (денна)

Визначення та сучасна класифікація гломерулонефриту та пієлонефриту. Основні механізми розвитку гломерулонефриту та пієлонефриту. Скарги хворих при ураженні нирок та результати фізикального обстеження хворих на гломеруло– та пієлонефрит. набряковий синдром та синдром артеріальної гіпертензії при захворюваннях нирок. Сечовий, нефротичний синдроми при захворюваннях нирок. Поняття про хронічну хворобу нирок. Лабораторне дослідження сечі, аналіз та інтерпретація результатів. Інструментальна діагностика патології нирок. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації), вирішення ситуаційних завдань. За можливістю у профільному відділенні лікувального закладу: робота біля ліжка хворого, трактування результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 12. Артеріальна гіпертензія: основні синдроми та симптоми.

Пр12 "Артеріальна гіпертензія: основні синдроми та симптоми." (денна)

Визначення ВОЗ/МТГ для артеріальної гіпертензії, есенціальної гіпертензії (гіпертонічної хвороби) та симптоматичної гіпертензії. Основні фактори ризику гіпертонічної хвороби та механізми її розвитку. Класифікація гіпертонічної хвороби за рівнем артеріального тиску та за ураженням органів-мішеней. Основні скарги хворого на гіпертонічну хворобу, дані огляду, пальпації прекардіальної ділянки, перкусії меж серцевої тупості та аускультатії серця. ЕКГ-ознаки змін міокарда при гіпертонічній хворобі. Симптоматичні артеріальні гіпертензії. Ускладнені та неускладнені гіпертонічні кризи. ирок. Поняття про хронічну хворобу нирок. Лабораторне дослідження сечі, аналіз та інтерпретація результатів. Інструментальна діагностика патології нирок. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації), вирішення ситуаційних завдань. За можливістю у профільному відділенні лікувального закладу: робота біля ліжка хворого, трактування результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 13. Ішемічна хвороба серця: основні симптоми та синдроми при гострому коронарному синдромі. Хронічна ішемічна хвороба серця.

Пр13 "Ішемічна хвороба серця: основні симптоми та синдроми при гострому коронарному синдромі. Хронічна ішемічна хвороба серця." (денна)

Нестабільна стенокардія, поняття про гострий коронарний синдром. Визначення та основні клінічні прояви гострого інфаркту міокарда. Дані фізикальних методів обстеження хворих на гострий інфаркт міокарда. Періодизація інфаркту міокарда. ЕКГ-зміни при різних формах інфаркту міокарда в різні періоди його перебігу. Сучасні лабораторні маркери некрозу міокарда. Визначення поняття «ішемічна хвороба серця» (ІХС). Основні патогенетичні механізми та фактори ризику ІХС. Дисліпідемії. Атеросклероз. Сучасна класифікація ІХС. Визначення та основні клінічні прояви стенокардії. Функціональні класи стабільної стенокардії. Методи об'єктивної діагностики стенокардії. ирок. Поняття про хронічну хворобу нирок. Лабораторне дослідження сечі, аналіз та інтерпретація результатів. Інструментальна діагностика патології нирок. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації), вирішення ситуаційних завдань. За можливістю у профільному відділенні лікувального закладу: робота біля ліжка хворого, трактування результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 14. Пневмонії та плеврити: симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних та лабораторних методів дослідження.

Пр14 "Пневмонії та плеврити: симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних та лабораторних методів дослідження." (денна)

Визначення та сучасна класифікація пневмоній (госпітальна, негоспітальна, аспіраційна, пневмонія у осіб з послабленим імунітетом), класифікація за характером ураження легень (плевропневмонія, бронхопневмонія, інтерстиціальна пневмонія). Етіологія. Скарги та особливості даних фізикальних методів обстеження хворих на плевро- та бронхопневмонію. Критерії тяжкого перебігу пневмонії. Інструментальна діагностика ущільнення легеневої тканини. Лабораторні ознаки запального синдрому при пневмоніях. Синдром ущільнення легеневої тканини. Причини розвитку запалення плевральних листків. Особливості скарг хворого при сухому та ексудативному плевриті, відмінність даних фізикального обстеження при різних формах плевриту. Синдроми накопичення рідини та повітря у плевральній порожнині. Можливості інструментальної діагностики. Відмінність між ексудатом та трансудатом за даними обстеження. Клінічні прояви та стадії синдрому дихальної недостатності при захворюваннях легень. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації), вирішення ситуаційних завдань. За можливістю у профільному відділенні лікувального закладу: робота біля ліжка хворого, трактування результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 15. Синдром бронхіальної обструкції. Хронічне обструктивне захворювання легень. Бронхіальна астма.

Пр15 "Синдром бронхіальної обструкції. Хронічне обструктивне захворювання легень. Бронхіальна астма." (денна)

Визначення та основні механізми розвитку хронічного бронхіту та бронхіальної астми. Основні скарги та дані фізикального обстеження хворих на хронічний бронхіт і бронхіальну астму. Синдром бронхіальної обструкції, мукоциліарної недостатності та підвищеної повітряності легень. Основні методи інструментальної діагностики. Лабораторні ознаки бронхіальної астми за даними загального аналізу крові та дослідження харкотиння. Визначення та основні клінічні прояви бронхоектатичної хвороби. Поняття про хронічне обструктивне захворювання легень. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації), вирішення ситуаційних завдань. За можливістю у профільному відділенні лікувального закладу: робота біля ліжка хворого, трактування результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 16. Основні симптоми та синдроми при хронічному гастриті та виразковій хворобі шлунку і 12-ти палії кишки та при захворюваннях гепатобіліарної системи

Пр16 "Основні симптоми та синдроми при хронічному гастриті та виразковій хворобі шлунку і 12-ти палої кишки та при захворюваннях гепатобіліарної системи" (денна)

Визначення та сучасна класифікація гастриту і пептичної виразки шлунка та 12-палої кишки. Етіологія. Розповсюдженість хелікобактеріозу, умови пошкодження слизової оболонки шлунка та 12-палої кишки. Основні скарги хворих на хронічний гастрит та пептичну виразку. Особливості больового синдрому в залежності від локалізації патологічного вогнища та стану кислотопродукуючої функції шлунка. Прояви диспептичного синдрому при хронічному гастриті та пептичній виразці шлунка і 12-палої кишки. Можливості інструментального та лабораторного обстеження хворих. Ускладнення пептичної виразки шлунка та 12-палої кишки. Синдром шлункової кровотечі. Визначення та принципи сучасної класифікації хронічного холециститу та холангіту. Дискінезії жовчовивідних шляхів та їх типи. Скарги хворих на гепатити та цирози печінки, особливості результатів огляду та дані фізикального обстеження. Синдроми портальної гіпертензії, печінкової недостатності та гепатолієнальний синдром при ураженнях печінки. Ускладнення цирозів печінки. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації), вирішення ситуаційних завдань. За можливістю у профільному відділенні лікувального закладу: робота біля ліжка хворого, трактування результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 17. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів системи крові. Загальноклінічний аналіз крові.

Пр17 "Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів системи крові. Загальноклінічний аналіз крові." (денна)

Визначення та класифікація анемії. Основні лабораторні критерії анемії. Механізм розвитку нестачі заліза в організмі та виникнення залізодефіцитної анемії. Основні клінічні прояви сидеропенічного та загальногіпоксичного синдромів при залізодефіцитній анемії. Причини та патогенез В12–фолієводефіцитної анемії. Прояви загальноанемічного синдрому, синдромів ураження органів травлення, фунікулярного мієлозу та ураження периферичної крові при В12–фолієводефіцитній анемії. Основні лабораторні ознаки В12–фолієводефіцитної анемії. Вроджені та набуті гемолітичні анемії: прояви загальноанемічного, жовтяничного синдромів, спленомегалії та гемосидерозу внутрішніх органів. Поняття про лейкози та лімфоми. Компоненти системи згортання крові. Фактори розвитку кровоточивості та причини геморагічних синдромів – тромбоцитопенії, коагулопатії, геморагічний васкуліт. Аналіз та інтерпретація загальноклінічного дослідження крові. Запальні і незапальні зміни. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд відео, презентації), вирішення ситуаційних завдань. За можливістю у профільному відділенні лікувального закладу: робота біля ліжка хворого, трактування результатів обстеження (згідно з угодою про співробітництво між лікувальним закладом та університетом).

Тема 18. Диференційований залік.

Пр18 "Диференційований залік." (денна)

Підсумковий контроль теоретичної підготовки з дисципліни, знань студентів з виявлення основних симптомів та синдромів при аналізі результатів інструментальних та лабораторних методів обстеження пацієнтів. Контроль засвоєння практичних навичок з методів обстеження хворого.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН2	Кейс-орієнтоване навчання
МН3	Практикоорієнтоване навчання
МН4	Самостійне навчання
МН5	Електронне навчання
МН6	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН7	Лекційне навчання

Застосування сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL) сприяє розвитку фахових здібностей.

Набуття студентами soft skills здійснюється протягом усього періоду вивчення дисципліни. Здатність до аналітичного та критичного мислення, усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем, здатність використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя, наполегливість формуються під час застосування TBL, CBL та RBL методів. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, знання та розуміння предмет

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до практичних занять
НД2	Виконання групового практичного завдання
НД3	Розбір клінічних кейсів
НД4	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД5	Інтерактивні лекції
НД6	Електронне навчання у системах (Mix SSU, Lectur.ED, Google Meet, YouTube)
НД7	Практична робота з пацієнтом у профільних відділеннях лікарні
НД8	Індивідуальний дослідницький проект
НД9	Підготовка до диференційованого заліку

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Визначення рівня набутого досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей та причин невідповідності. Корекція процесу навчання.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Визначення досягнень навчальної діяльності.
МФО2 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	Контроль за дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Корекція процесу навчання.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Консультування студентів в роботі з пацієнтом, пряме та непряме спостереження за роботою здобувачів із подальшим визначення рівня практичної підготовки.
МФО3 Розв'язування клінічних кейсів	Формування клінічного мислення і самостійності в практичній роботі.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Оцінка здібності студента до клінічного мислення та обґрунтування прийнятих рішень. Визначення рівня теоретичної підготовки.

<p>МФО4 Самостійне виконання студентами ситуаційних завдань на практичних заняттях.</p>	<p>Формування клінічного мислення, самостійності і відповідальності в практичній роботі.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Оцінка здібності студента до клінічного мислення та обґрунтування прийнятих рішень. Визначення рівня теоретичної підготовки.</p>
<p>МФО5 Обговорення результатів виконання студентами ситуаційних завдань на практичних заняттях.</p>	<p>Формування клінічного мислення, самостійності і відповідальності в практичній роботі.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Оцінка здібності студента до клінічного мислення та обґрунтування прийнятих рішень. Визначення рівня теоретичної підготовки.</p>
<p>МФО6 Консультування викладача під час підготування індивідуального дослідницького проєкту (виступ на конференції, конкурсі наукових робіт).</p>	<p>Науково-дослідницька робота сприяє розвитку у здобувача фахових здібностей, аналітичного та критичного мислення, формуванню наукового світогляду, наполегливості, працездатності, ініціативності тощо.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Усні коментарі викладача.</p>
<p>МФО7 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів</p>	<p>Перевірка рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми.</p>	<p>Протягом усього періоду вивчення дисципліни</p>	<p>Формування відповідної оцінки на підставі визначеного рівня теоретичної підготовки</p>

МФО8 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Оцінка набутих теоретичних знань із тематики дисципліни.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Зворотний зв'язок спрямований на виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних знань
---	---	---	--

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	Включає в себе усне опитування, оцінювання ситуаційних завдань і клінічних кейсів, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, об'єктивне структуроване клінічне обстеження пацієнта, тестування. Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень на конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо (заохочувальна діяльність, додаткові бали)	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті. Студент може отримати максимально 120 балів, мінімально - 72 бали. Додаткові заохочувальні бали за підготування науково-дослідницького проекту (від 5 до 10), залежно від виду проекту
МСО2 Підсумковий контроль: диференційований залік	Складання практично-орієнтованого диференційованого заліку. До складання допускаються здобувачі, які успішно засвоїли матеріал.	На останньому занятті.	Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач 80 балів, мінімальна кількість балів - 48 балів.

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення	200 балів	
МСО1. Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	120	
Усне опитування, оцінювання ситуаційних завдань і клінічних кейсів, інтерпретацію лабораторних та інструментальних методів обстеження, об'єктивне структуроване клінічне обстеження пацієнта, тестування.	120	Ні

МСО2. Підсумковий контроль: диференційований залік		80	
	Відповідь на теоретичні питання	50	Ні
	Відповідь на питання практичної підготовки	20	Ні
	Демонстрація практичних навичок	10	Ні

При засвоєнні матеріалів студенту за кожне практичне заняття присвоюється максимум 7 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Наприкінці навчального року обраховується середнє арифметичне успішності студента. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на практичних заняттях протягом навчального року – 120. За диференційований залік студент може максимально отримати - 80 балів. Студент допускається до диференційованого заліку за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 72 балів. Форма проведення підсумкового контролю включає контроль теоретичної і практичної підготовки: відповідь на 2 теоретичні питання білету - максимальна кількість балів 50, мінімальна 30, відповідь на питання практичної підготовки - максимальна кількість балів 30, мінімальна 12, демонстрація практичної навички - максимальна кількість балів 10, мінімальна - 6. Диференційований залік зараховується студенту, якщо він набрав не менше 48 балів. Максимальна кількість балів за практику не може перевищувати 200 балів. У випадку незадовільного результату студент має право двічі перескласти диференційований залік. У разі введення обмежень заняття проводяться дистанційно із застосуванням навчальних платформ СумДУ Mix learning, Lectur.ED і платформ Google Meet, Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram. Передбачена можливість перезарахування балів, отриманих за системою неформальної освіти відповідно до Положення.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди, архів рентгенограм, спірограм, електрокардіограм, комп'ютерних томограм, результатів лабораторних методів обстеження
ЗН2	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН4	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани ноутбуки)
ЗН5	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання)
ЗН6	Фантоми, муляжі, обладнання симуляційного центру
ЗН7	Медичне обладнання (ростомір, ваги, тонометр, фонендоскоп, електрокардіограф та ін.)
ЗН8	Навчальні відео
ЗН9	Медичні споруди/приміщення та обладнання (клініки, лікарні тощо)
ЗН10	КНП СМР «ДКЛ Святої Зінаїди», КНП СОР «СОКЛ», КНП СОР "Сумський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни", Університетська клініка СумДУ

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими [Текст] : підручник / А. В. Єпішин, С. М. Андрейчин, Б. Г. Бугай та ін. ; ред. А.В. Єпішин. — 2-ге вид., без змін. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2020. — 768 с.
2	Propedeutics of internal medicine [Текст] : textbook. P.1 : Diagnostics / О. М. Kovalyova, Т. V. Ashcheulova. — 5-th ed. — Vinnytsya : Nova Knyha, 2020. — 424 p.
3	Propedeutics of internal medicine [Текст] = Пропедевтика внутрішньої медицини : textbook. Part 1 : Diagnostics / О. М. Kovalyova, Т. V. Ashcheulova. — 4-rd ed. — Vinnytsya : Nova Knyha, 2019. — 424 p.
4	Propedeutics of internal medicine [Текст] = Пропедевтика внутрішньої медицини : textbook. Part 2 : Syndromes and diseases / О. М. Kovalyova, S. O. Shapovalova, О. О. Nizhegorodtseva. — 4-rd ed. — Vinnytsya : Nova Knyha, 2019. — 264 p.
Допоміжна література	
1	Зв'язок ліпідного обміну I рівня альбумінурії з одонуклеотидним поліморфізмом -204A>C[RS 3808607] гена СУР7А1 у хворих на цукровий діабет типу 2 та артеріальну гіпертензію [Текст] / Н. В. Деміхова, О. М. Чернацька, Т. С. Мазур, С.І. Бокова та ін. // Лікарська справа. Врачебное дело: Науково-практичний журнал; Внесений ВАК до Переліку наукових видань України у галузі "Медичні науки", "Біологічні науки", "Фармацевтичні науки"; Мова видання: укр, рос, англ / Засн.: МОЗ — 2018. — № 7-8. — С. 37-43
2	Андрейчин, С.М. Методика обстеження терапевтичного хворого [Текст] : навч. посіб. / С. М. Андрейчин, Н. А. Бількевич, Т. Ю. Чернець. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2015. — 260 с.
3	Жаркова, А.В. Методичні вказівки до роботи студентів 3-го курсу на практичних заняттях з основ аналізу електрокардіограм. Навчальна дисципліна: "Пропедевтика внутрішньої медицини" [Електронний ресурс] / А. В. Жаркова, Ю. О. Атаман. — Електронне видання каф. Сімейної медицини з курсом дерматовенер. — Суми : СумДУ, 2016. — 76 с.
4	Tests collection for the control of the individual work on the subject "Propedeutics of Internal Medicine" [Електронний ресурс] : for the students of speciality "Medicine" / Y. Ataman, A. Zharkova. — Електронне видання каф. Сімейної медицини з курсом дерматовенер. — Sumy : Sumy State University, 2017. — 66 p.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/
2	http://library.med.utah.edu/kw/ecg
3	https://lib.sumdu.edu.ua/
4	https://elearning.sumdu.edu.ua/works/9907/nodes/3739018

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Роль і місце пропедевтики медицини як клінічної дисципліни.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
2	Проведення розпитування хворого. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба кінцівок. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
3	Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання. Огляд, перкусія, пальпація грудної клітки. Основні симптоми та синдроми на підставі перкусії легень.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
4	Аускультация як метод фізикального обстеження легень. Методика аускультации легень. Основні дихальні шуми. додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шуму тертя плеври).	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
5	Інструментальні та лабораторні методи дослідження органів дихання.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
6	Фізикальні методи обстеження хворих із патологією серцево-судинної системи.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
7	Дослідження пульсу та вимірювання артеріального тиску.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
8	Інструментальні методи обстеження серцево-судинної системи.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
9	Фізикальне обстеження хворих із захворюваннями органів травлення.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
10	Інструментальні і лабораторні методи обстеження травної системи.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
11	Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів сечовидільної системи. Інструментальне та лабораторне дослідження сечовидільної системи. Інтерпретація результатів.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
12	Артеріальна гіпертензія: основні синдроми та симптоми.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
13	Ішемічна хвороба серця: основні симптоми та синдроми при гострому коронарному синдромі. Хронічна ішемічна хвороба серця.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
14	Пневмонії та плеврити: симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних та лабораторних методів дослідження.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
15	Синдром бронхіальної обструкції. Хронічне обструктивне захворювання легень. Бронхіальна астма.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
16	Основні симптоми та синдроми при хронічному гастриті та виразковій хворобі шлунку і 12-ти палої кишки та при захворюваннях гепатобіліарної системи	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
17	Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів системи крові. Загальноклінічний аналіз крові.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
18	Диференційований залік.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
Контрольні заходи												
1	диференційний залік	6	0	0	0	0	6	0	0	0	6	0
Індивідуальні завдання												
1	інші індивідуальні завдання	31.5	0	0	0	0	31.5	0	0	0	0	31.5
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>90</i>	<i>42</i>	<i>6</i>	<i>36</i>	<i>0</i>	<i>48</i>	<i>1.5</i>	<i>9</i>	<i>0</i>	<i>6</i>	<i>31.5</i>

	<p style="text-align: center;">РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Пропедевтика внутрішньої медицини»</p> <p>Ступінь вищої освіти Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл Спеціальність: освітня програма 228 Педіатрія: Педіатрія Рік навчання 2023 Тривалість один семестр Форма навчання денна Мова викладання українська</p>
Викладач(і)	Бокова Світлана Іванівна, Руденко Тетяна Миколаївна, Орловський Віктор Феліксович
Контактна інформація викладача	Бокова Світлана Іванівна: s.bokova@med.sumdu.edu.ua Руденко Тетяна Миколаївна: t.rudenko@med.sumdu.edu.ua
Час та місце проведення консультацій	Субота з 9.00 до 12.00 КНП СМР «ДКЛ Святої Зінаїди»
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	https://elearning.sumdu.edu.ua/works/9907/nodes/3739018
Посилання на силабус в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/course/e72e3b5cae93e8d2c1f280903e1d49473868543
Засоби зворотного зв'язку із групою щодо отримання та опрацювання виданих матеріалів	Особистий кабінет СумДУ, s.bokova@med.sumdu.edu.ua, t.rudenko@med.sumdu.edu.ua, Viber, Telegram, WhatsApp

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Всі роботи, визначені регламентом, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час виконання письмового модульного або підсумкового контролю списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації списування. Всі письмові роботи проходять перевірку унікальності з наступним аналізом викладачем результатів перевірки з метою визначення коректності посилань на текстові та ілюстративні запозичення.

Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної недоброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі, якщо викладачем виявлено порушення академічної доброчесності з боку здобувача вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни, викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням

підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перекладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту при виконанні завдань навчальної дисципліни

Політика використання інструментів штучного інтелекту (ChatGPT, Tome тощо) оголошується викладачем на початку курсу.

Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу

При використанні здобувачами освіти матеріалів з джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених силабусом та регламентом навчальної дисципліни, вони обов'язково мають дотримуватись умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.

Політика щодо відвідування

Здобувач має виконати всі роботи, визначені програмою. Всі пропущені заняття мають бути відпрацьовані з отриманням позитивної оцінки.

Політика щодо дедлайнів та перекладання

Поточні оцінки і пропущені заняття перекладаються до диференційованого заліку. Студент, який за поточну навчальну діяльність набрав менше 72 балів, має невідпрацьовані заняття перекладає відповідні теми у відведені викладачем дні. У випадку незадовільного результату студент має право двічі перекласти диференційований залік.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарженню можуть підлягати результати оцінювання з модульних та семестрових атестацій. Для цього здобувач має подати апеляцію на ім'я директора/декана у день проведення атестаційного заходу чи після оголошення результатів його складання, але не пізніше наступного робочого дня. За розпорядженням директора створюється комісія з розгляду апеляції.

За рішенням апеляційної комісії оцінка може змінюватися у разі встановлення порушень під час проведення атестацій.

Критерії оцінювання

Політика оцінювання

При засвоєнні матеріалів студенту за кожне практичне заняття присвоюється максимум 7 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Наприкінці навчального року обраховується середнє арифметичне успішності студента. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на практичних заняттях протягом навчального року – 120. За диференційований залік студент може максимально отримати - 80 балів. Студент допускається до диференційованого заліку за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 72 балів. Форма проведення підсумкового контролю включає контроль теоретичної і практичної підготовки: відповідь на 2 теоретичні питання білету - максимальна кількість балів 50, мінімальна 30, відповідь на питання практичної підготовки - максимальна кількість балів 30, мінімальна 12, демонстрація практичної навички - максимальна кількість балів 10, мінімальна - 6. Диференційований залік зараховується студенту, якщо він набрав не менше 48 балів. Максимальна кількість балів за практику не може перевищувати 200 балів. У випадку незадовільного результату студент має право двічі перекласти диференційований залік. У разі введення обмежень заняття проводяться дистанційно із застосуванням навчальних платформ СумДУ Mix learning, Lectur.ED і платформ Google Meet, Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram. Передбачена можливість Perezарухування балів, отриманих за системою неформальної освіти відповідно до Положення.